

Bilaga 1, Förtydligande av förändringar i nya föreskrifter

Uppdateringen består huvudsakligen av förtydliganden och omstrukturering av de bestämmelser som finns i nu gällande föreskrifter (SGU-FS 2013:1 samt SGU-FS 2013:2). Delar av de föreslagna förändringarna i föreskrifternas bestämmelser tillämpas redan i det nuvarande arbetet, vilket medför att det i praktiken inte blir några förändringar.

Uppdelningen i arbetsmomenten mellan de två föreskrifterna har ändrats, se bild 1. Bestämmelser för fastställande av tröskelvärden, hantering av vända trend-värden, uppåtgående trender och klassificering av status ingår i de nya föreskrifterna om *kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten* (SGU-FS 2022:X). Bestämmelser för hanteringen och beslut om miljökvalitetsnormer och undantag regleras i föreskriften om *miljökvalitetsnormer för grundvatten* (SGU-FS 2022:Y). Den nya uppdelningen ger en tydligare helhetsbeskrivning av flödet i kartläggningsprocessen, tillsammans med förtydligande om hur resultatet av kartläggning, riskbedömning och klassificering av status ska användas som underlag till beslut om miljökvalitetsnormer.

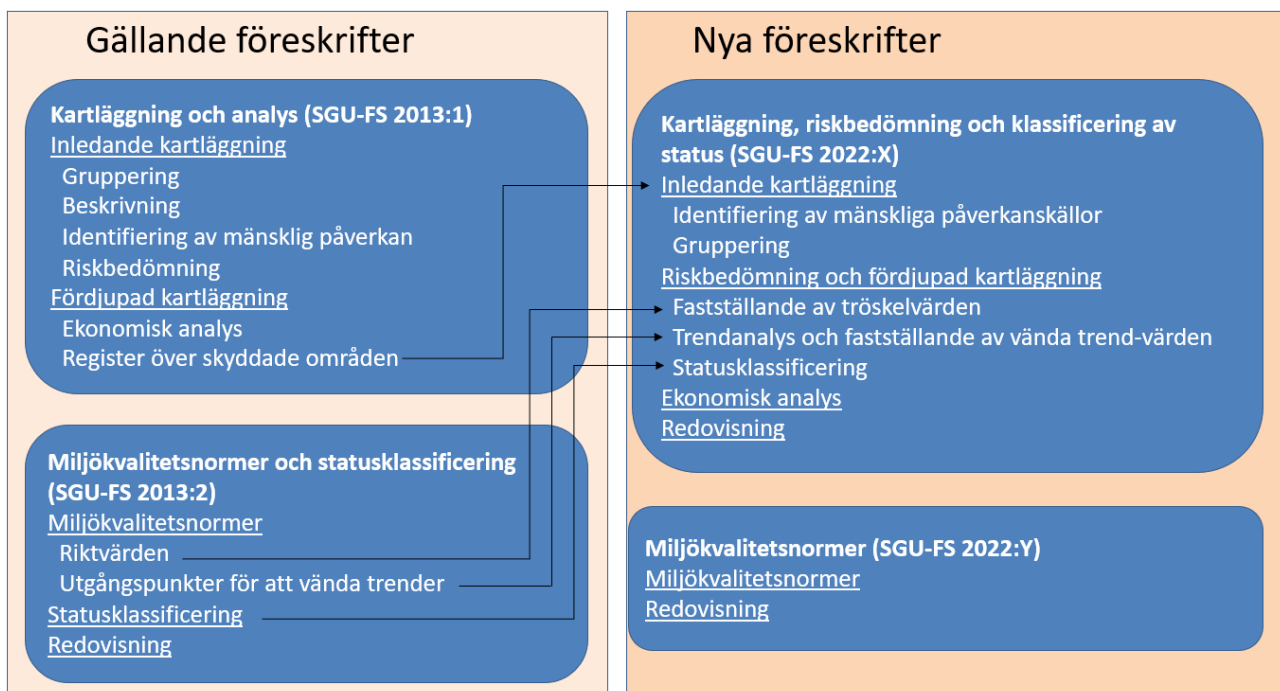

Bild 1. Översiktlig beskrivning av rubriker och innehåll i gällande och nya föreskrifter.

SGU:S FÖRESKRIFTER OM KARTLÄGGNING, RISKBEDÖMNING OCH KLASSIFICERING AV STATUS FÖR GRUNDVATTEN (SGU-FS 2022:X)

Föreskrifternas innehåll och syfte förtydligas genom att namnet ändras från *kartläggning och analys* till *kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten*. Kartläggning innebär att ta fram tillräckligt mycket information för behoven inom riskbedömningen, klassificering av status och ekonomisk analys samt ge underlag för framtagande av tröskelvärden, vända trendvärden och uppåtgående trender. Kartläggningen delas in i inledande och fördjupad kartläggning. Exempel på moment som ingår är beskrivning av grundvattenförekomsten, identifiering av mänskliga påverkanskällor, beräkning av miljökonsekvenser, eventuella föroreningskoncentrationer och analys av uppåtgående och brutna trender. Att inkludera samtliga moment i kartlägnings- och riskbedömningsprocessen i samma föreskrifter är fördelaktigt då processen är iterativ och momenten ska upprepas och informationen ska fördjupas allt eftersom det finns behov av mer information om grundvattenförekomsten. Processen kommer också förtydligas i vägledning.

1 kap. Allmänna bestämmelser

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter ska tillämpas då vattenmyndigheten genomför kartläggning, riskbedömning, klassificering av status och ekonomisk analys för grundvattenförekomster enligt 3 kap. 1 och 2 §§ och 4 kap. 5–7 §§ vattenförvaltningsförordningen (2004:660) samt redovisar uppgifter enligt 9 kap. 2 § samma förordning.

Dessa föreskrifter gäller för grundvattenförekomster ur vilka uttag större än 10 m³/dygn eller uttag för dricksvattenförsörjning till fler än 50 personer görs eller sådana grundvattenförekomster som medger sådan framtida användning. Föreskrifterna gäller även för grundvattenförekomster där mänskliga verksamheter kan medföra miljökonsekvenser på anslutna ytvattenförekomster eller grundvattenberoende terrestra ekosystem.

Bestämmelsen motsvarar 1 § SGU-FS 2013:1 och 1 § SGU-FS 2013:2.

De nya föreskrifternas tillämpningsområde (SGU-FS 2022:X) utökas eftersom en större del av kartlägnings- och riskbedömningsprocessen beskrivs i föreskrifterna. I nuvarande uppdelning ingår klassificering av status och fastställandet av tröskelvärde i SGU-FS 2013:2.

Ord och uttryck i föreskrifterna

2 § Termer och uttryck som används i dessa föreskrifter har samma betydelse som i vattenförvaltningsförordningen (2004:660), Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område och Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/118/EG om skydd för grundvatten mot föroreningar och försämringar.

3 § I dessa föreskrifter avses med...

Bestämmelserna motsvarar 2 och 3 §§ SGU-FS 2013:1 samt 2 och 3 §§ SGU-FS 2013:2.

Eftersom flera delar i nu gällande föreskrifter *miljökvalitetsnormer och statusklassificering för grundvatten* flyttas till nya *kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten* har också vissa förklaringar till ord och uttryck flyttas. Ett flertal begrepp får en något reviderad innebörd utifrån gällande praxis, några

begrepp byts ut och vissa begrepp tas bort ur definitionsförklaringen. Begrepp som finns förklarade i vattendirektivet (2000/60/EG), grundvattendirektivet (2006/118/EG) eller vattenförvaltningsförordningen (2004:660) förklaras inte i den nya föreskriften. En sammanfattning av ord och uttryck med ändringarna listas i tabell 1.

Tabell 1. Ord och uttryck i nya föreskrifter.

Begrepp i gällande föreskrifter om kartläggning och analys av grundvatten (SGU-FS 2013:1)	Begrepp i nya föreskrifter om kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten (SGU-FS 2022:X)	Motivering
anslutna akvatiska ekosystem	anslutna ytvattenförekomster	Begreppet byter namn för att tydligare förklara innebörden och koppla mot vattenförekomst. Innebörden av begreppet ändras inte.
geografisk region	geografisk region	Ingen ändring.
grundvattenberoende terrestra ekosystem	grundvattenberoende terrestra ekosystem	I förklaringen tas ordet grundvattenförekomst bort eftersom föreskrifterna endast gäller grundvattenförekomster.
grundvattenmagasin	saknas	Termen som används i nya föreskriften är grundvattenförekomst, vilken definieras i vattenförvaltningsförordningen.
grundvattenmagasinstyp	grundvattenförekomststyp	Begreppet magasin ändras till förekomst eftersom föreskrifterna tillämpas på förekomster.
kemisk sammansättning	saknas	Vedertagen term som inte behöver förklaras.
kontaktplatser för anslutna akvatiska ekosystem	saknas	Begreppet används inte då texten i föreskrifterna har formulerats på ett tydligare sätt.
riskbedömning	riskbedömning	Begreppet förtydligas och i viss mån ändras innebörden jämfört med gällande föreskrifter.
stratigrafisk position	saknas	Begreppet används inte då texten i föreskrifterna har formulerats på ett tydligare sätt.
unik identitet	saknas	Vedertaget begrepp som inte behöver förklaras.
vattenuttag	saknas	Vedertaget begrepp som inte behöver förklaras.
verifiering	saknas	Begreppet används inte då texten i föreskrifterna har formulerats på ett tydligare sätt.
saknas	betydande påverkanskälla	Begreppet är centralt i riskbedömningen och därför finns behov av förtydligande.

saknas	expertbedömning	Finns i nu gällande SGU-FS 2013:2. Förklaringen justeras, någon ändring i sak är inte avsedd.
saknas	förvaltningscykel	Begreppet används även i gällande föreskrifter, men utan att ingå i ordlistan. Behov av förtydligande finns.
saknas	kvantitativa kvalitetsfaktorer	Nytt begrepp som behöver förklaras.
saknas	miljökonsekvenser	Nytt begrepp som behöver förklaras.
saknas	status	Begreppet används även i gällande föreskrifter, men utan att ingå i ordlistan. Behov av förtydligande finns.
saknas	tillförlitlighet	Nytt begrepp som behöver förklaras.
saknas	vända trend-värde	Ersätter och förtydligar utgångspunkt för att vända trender i nu gällande SGU-FS 2013:2

2 kap. Inledande kartläggning

Den inledande kartläggningen inkluderar samma moment som i gällande föreskrifter med vissa mindre justeringar.

1 § För samtliga grundvattenförekomster ska vattenmyndigheten identifiera följande attribut

1. unik identitet,
2. lokalisering och gräns,
3. geografisk region,
4. grundvattenförekomststyp,
5. tillrinningsområde,
6. över- och underliggande grundvattenförekomster,
7. grundvattenförekomstens sårbarhet,
8. anslutna ytvattenförekomster,
9. skyddsvärda grundvattenberoende terrestra ekosystem,
10. övriga grundvattenberoende skyddade områden, och
11. gruppering, om grundvattenförekomsten ingår i sådan.

Bestämmelsen motsvarar 6 § SGU-FS 2013:1.

De uppgifter som krävs om varje grundvattenförekomst anpassas för att stämma överens med krav inom rapporteringen till EU. Geografisk region, tillrinningsområde, sårbarhet och gruppering är inte rapporteringskrav, men är uppgifter som är väsentliga för en inledande översiktlig beskrivning av grundvattenförekomstens egenskaper. Attributen finns också med i gällande föreskrifter. Uppgifter om grundvattenberoende skyddade områden är inkluderad i listan eftersom det är ett krav enligt vattenförvaltningsförordningen att redovisa register över skyddade områden. I syfte att förtydliga att informationen om grundvattenberoende skyddade områden ska finnas för samtliga grundvattenförekomster har det lagts till i listan för inledande kartläggning.

2 § Vattenmyndigheten ska identifiera mänskliga verksamheter (angivna i bilaga 1) som grundvattenförekomsten är eller kan förutses bli utsatt för, samt beräkna den sammanlagda omfattningen av dessa verksamheter per grundvattenförekomst.

Bestämmelsen motsvarar 7 § SGU-FS 2013:1.

I EU:s vägledning (CIS nr 3)¹ till vattendirektivet görs en tydlig skillnad mellan ”pressure” och ”impact”. I svenska vattenförvaltningen har begreppet ”påverkan” används för att beskriva både påverkanskällan ”pressure” och miljökonsekvenser ”impact”. Detta medför otydligheter och införandet av begreppet mänsklig verksamhet som översättning av ”pressure” underlättar processen i riskbedömningen. Begreppet mänskliga verksamheter används i både vattendirektivet och grundvattendirektivet. I gällande föreskrifter, SGU-FS 2013:1, används begreppet ”mänsklig påverkan”.

Beskrivningen i löptext av mänsklig påverkan i gällande föreskrifter ersätts med en lista på mänskliga verksamheter i bilaga 1 till SGU-FS 2022:X. Listan baseras på rapporteringskrav till EU. Mänskliga verksamheter identifieras och rapporteras redan idag enligt rapporteringskraven och ändringen i nya föreskrifterna innebär därmed inga nya krav eller någon förändring jämfört med dagens arbets sätt.

I de nya föreskrifterna tydliggörs att de mänskliga verksamheternas sammanlagda omfattning ska beräknas. Motsvarande bestämmelser finns inte i nu gällande föreskrifter SGU-FS 2013:1. Anledningen till förtydligandet är att tydliggöra att både enskilda och flera mänskliga verksamheter kan bidra till belastning.

En skillnad jämfört med nu gällande föreskrift är att den mänskliga verksamheten i den inledande kartläggningen endast ska identifieras och kvantifieras, men inte riskbedömas. Processen kommer att beskrivas mer utförligt i vägledningsdokument.

3 § Vattenmyndigheten får sammanföra grundvattenförekomster i grupper under förutsättning att grundvattenförekomsterna i en grupp har likartad geologisk och geokemisk uppbyggnad och är föremål för obetydliga eller likartade mänskliga verksamheter.
Grupperingen kan användas som stöd vid kartläggning och riskbedömningar för enskilda grundvattenförekomster enligt dessa föreskrifter.

Bestämmelsen motsvarar 5 § SGU-FS 2013:1.

Möjligheten att gruppera grundvattenförekomster kvarstår. Enligt gällande föreskrifter kan gruppering ersätta hanteringen av enskilda förekomster. SGU har dock funnit skäl att justera föreskrifterna i detta avseende eftersom både riskbedömning, klassificering av status och beslut om miljö kvalitetsnormer ska ske och redovisas för varje enskild förekomst. Gruppering kan dock fortfarande ligga till grund för bedömningar och klassificeringar för enskilda förekomster, särskilt för förekomster med obetydlig mänsklig verksamhet.

¹ Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000(60/EC), Guidance document no 3, Analysis of Pressures and Impacts, s 13 ff.

3 kap. Riskbedömning och fördjupad kartläggning

Riskbedömningen är ett nyckelmoment inom förvaltning av grundvatten. I nu gällande föreskrift SGU-FS 2013:1 är delar av riskbedömningen beskriven i den inledande kartläggningen. Samtliga delar av riskbedömningen är i nya föreskriften flyttad till den fördjupade kartläggningen i syfte att skapa en helhet i processen.

1 § För varje grundvattenförekomst ska vattenmyndigheten bedöma om den sammanlagda omfattningen av mänskliga verksamheter enligt 2 kap. 2 § ger sådana miljökonsekvenser (angivna i bilaga 1) som leder till att grundvattenförekomsten riskerar att inte uppnå eller bibehålla god kemisk grundvattenstatus eller god kvantitativ status enligt 4 kap. 1–7 §§.

Bestämmelsen motsvarar 9 § SGU-FS 2013:1.

Begreppet miljökonsekvenser är nytt och har definierats i 1 kap. 3 § SGU-FS 2022:X. Miljökonsekvenserna ska bedömas utifrån den sammanlagda omfattningen av de olika mänskliga verksamheterna. De miljökonsekvenser som listas i bilaga 1 i de nya föreskrifterna motsvarar de ”impacts” som ska rapporteras till EU. Att inkludera bedömningen av miljökonsekvenser i kartläggningsprocessen förtydligar riskbedömningen och underlättar utpekandet av betydande påverkanskällor samt tydliggör att mänsklig verksamhet ska bedömas utifrån förekomstens möjlighet att uppnå eller bibehålla god status.

2 § Vid riskbedömning enligt 1 § ska den inledande kartläggningen i 2 kap. utifrån behov succesivt utökas med information från fördjupad kartläggning enligt bilaga 2.
Information framtagen genom fördjupad kartläggning syftar till en säkrare riskbedömning samt som underlag för framtagande av tröskelvärden och vända trend-värden, vid klassificering av status och ekonomisk analys.

Bestämmelsen motsvarar 10 § och 11 § SGU-FS 2013:1.

Förtydliganden i nya föreskrifterna syftar till att kartläggningens samtliga moment ska genomföras i tillräcklig omfattning för att kunna ligga till grund för en tillräckligt tillförlitlig riskbedömning. Bestämmelsen förstärker det riskbaserade arbetssättet och beskriver tydligare att de grundvattenförekomster som är känsligast alternativt är utsatta för störst mänsklig verksamhet, också behöver mest resurser för framtagning av mer information. I bilaga 2 till föreskrifterna finns förslag på underlag som kan behövas inom den fördjupade kartläggningen. Bilagan motsvarar det underlag som finns med som undersökningsförslag i de nu gällande föreskrifterna. Processen för riskbedömning kommer att förtydligas i vägledningen till föreskriften.

3 § För de grundvattenförekomster som bedöms riskera att inte uppnå eller bibehålla god kemisk grundvattenstatus eller god kvantitativ status ska vattenmyndigheten ange de mänskliga verksamheter som ensamma eller tillsammans ger miljökonsekvenser som kan påverka grundvattenförekomstens status, så som betydande påverkanskällor. Den eller de förorenande ämnen eller indikatorer alternativt kvantitativa kvalitetsfaktorer som medför dessa miljökonsekvenser ska också identifieras.

Bestämmelsen motsvarar delvis 9 § SGU-FS 2013:1.

Bestämmelsen reglerar vilka mänskliga verksamheter som vattenmyndigheten ska ange som betydande påverkanskällor. Avsikten är att förtydliga att det endast är de mänskliga verksamheter som ensamma eller tillsammans ger miljökonsekvenser som kan medföra otillfredsställande status i förekomsten som ska anges som betydande påverkanskällor. Vattenförekomster som riskerar att bibehålla eller sänkas till otillfredsställande status omfattas av åtgärdskrav.

Fastställande av tröskelvärde

Fastställandet av relevanta tröskelvärden för var och en av grundvattenförekomsterna är en del av kartläggningsarbetet och flyttas därför från nu gällande föreskrift om *miljökvalitetsnormer och statusklassificering för grundvatten* (SGU-FS 2013:2) till de nya föreskrifterna om *kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten* (SGU-FS 2022:X).

4 § Vattenmyndigheten ska fastställa tröskelvärden för de parametrar som finns upptagna i tabell 1 i bilaga 3 för samtliga grundvattenförekomster så att koncentrationer under tröskelvärdet

1. inte begränsar möjligheten till nuvarande eller potentiell legitim användning av grundvattnet,
2. inte leder till att en miljökvalitetsnorm i en ansluten ytvattenförekomst inte kan uppnås eller till någon betydande sänkning av statusen i sådana ytvattenförekomster,
3. inte leder till någon betydande skada på skyddsvärda grundvattenberoende terrestra ekosystem,
4. inte visar på inträngning av salt vatten eller annan förorening i grundvattenförekomsten, och
5. inte påverkar möjligheten att uppfylla krav för övriga grundvattenberoende skyddade områden.

Framtagande av tröskelvärden ska ske enligt bilaga 3.

Bestämmelsen motsvarar 5 – 7 §§ i SGU-FS 2013:2.

Begreppet riktvärde ersätts med begreppet tröskelvärde. Tröskelvärde är det begrepp som används i grundvattendirektivet för att ange högsta tillåtna halt för klassificering som god kemisk grundvattenstatus. Det har i viss mån även förekommit en begreppsförvirring då begreppet ”riktvärde” också används vid framtagning av platsspecifika riktvärden inom efterbehandling av förorenade områden.

Vattenmyndigheten ska även fortsättningsvis ta fram och besluta om tröskelvärden för enskilda grundvattenförekomster. På grund av geologiska olikheter och olika behov av grundvattenkvalitet är det inte möjligt att besluta om generella tröskelvärden för samtliga grundvattenförekomster. Vattenmyndigheten ska således även fortsättningsvis anpassa tröskelvärdena efter de lokala förutsättningarna och de behov som finns för vattnets användning inklusive skydda dricksvatten, anslutna ytvattenförekomster och grundvattenberoende ekosystem.

Enligt de nya föreskrifterna ska utvalda parametrar (angivna i bilaga 3 i nya föreskrifterna) få beslutade tröskelvärden i samtliga grundvattenförekomster. Detta arbetssätt tillämpas redan i praktiken och ändringen i föreskriften ger därmed ingen skillnad i arbetsmetod. Parametrarna är valda utifrån att det på nationell nivå för dessa parametrar finns en risk för påverkan på grundvattenkvaliteten, se bilaga 2.

Förfarandet för framtagande av tröskelvärden för grundvatten, bilaga 3 till den nya föreskriften *kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten* (2022:X), är något förtydligad men inte ändrad till innehållet. Kraven som ska uppfyllas för fastställande av ett tröskelvärde baseras på de riktlinjer som anges i bilaga II till grundvattendirektivet om framtagande av tröskelvärden.

Tabell 1 (parametrar och tröskelvärden) i bilaga 3 till nya föreskriften har kompletterats med zink, krom, koppar, nickel, karbamazepin, sulfametoxazol, PFAS (summa 4 och summa 21), bisfenol A, diethylhexylftalat, toluen och naftalen. Dessa parametrar är tillagda utifrån att det i Sverige finns betydande påverkanskällor som riskerar att ge upphov till skadliga koncentrationer av föroreningar i miljön och i grundvattnet. Det förtydligas också att totala halten av bekämpningsmedel inkluderar icke-relevanta metaboliter av bekämpningsmedel. Det pågår internationella diskussioner om mer enade tröskelvärden samt tillägg av fler parametrar till EU:s obligatoriska parameterlista. SGU följer diskussionerna och kommer att revidera tabellen fortlöpande efter behov. Se också separat PM, bilaga 2, om nya förslag för parametrar och tröskelvärden. I de nya föreskrifterna ska förorenande ämnen och indikatorer som inte är upptagna i tabell 1 i bilaga 3 till föreskrifterna inte hanteras av vattenförvaltningen, utan ska hanteras under miljöbalkens övriga lagstiftning. För tillägg av parametrar till tabellen i bilaga 3 till föreskrifterna ska vattenmyndigheten lämna förslag till SGU. Havs- och vattenmyndigheten har motsvarande förfarande för framtagning av bedömningsgrunder för särskilda förorenande ämnen (SFÄ).

5 § Så snart ny information om förorenande ämnen eller indikatorer visar att ett tröskelvärde behöver ändras för att uppfylla 4 § ska nytt tröskelvärde fastställas. Behov av nya eller förändrade tröskelvärden ska även ses över i varje förvaltningscykel.

Bestämmelsen motsvarar 8 § SGU-FS 2013:2.

Paragrafen förtydligas och följdjusteringar görs språkligt, men har i övrigt samma innebörd som nu gällande föreskrift. Processen avses att förtydligas i vägledning.

Fastställande av vända trend-värde och trendanalys

Bestämmelserna om fastställande av vända trend-värden och identifiering av uppåtgående trender flyttas från föreskrifterna om *miljö kvalitetsnormer och statusklassificering för grundvatten* (SGU-FS 2013:2) till de nya föreskrifterna om *kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten* (SGU-FS 2022:X) Eftersom analyser av ihållande och betydande uppåtgående koncentrationer av förorenande ämnen är en del av riskbedömningen är det lämpligt att bestämmelser om trendanalys och vända trend-värde beskrivs i dessa föreskrifter.

6 § Vattenmyndigheten ska fastställa vända trend-värden för de grundvattenförekomster som efter riskbedömningen enligt 3 kap. 1–3 §§ konstaterats vara i risk för att inte uppnå eller bibehålla god kemisk grundvattenstatus.

Vända trend-värde ska fastställas för den eller de parametrar som riskerar att överskrida ett tröskelvärde.

7 § Vattenmyndigheten ska fastställa vända trend-värdet så att det utgör 75 procent av tröskelvärdet om inte annat framgår av styckena nedan. Det procentuella förhållandet mellan tröskelvärdet och vända trend-värdet ska inte ändras under pågående förvaltningscykel.

Vända trend-värdet ska fastställas till en lägre procentandel av tröskelvärdet än 75 procent om det behövs för att så kostnadseffektivt som möjligt förebygga eller åtminstone i görligaste mån mildra varje miljömässigt betydande skadlig förändring i grundvattenkvaliteten.

Vända trend-värdet ska utgöra en högre procentandel av tröskelvärdet än 75 procent om det behövs för att

1. detektionsnivån inte gör det möjligt att identifiera en betydande och ihållande uppåtgående trend när vända trend-värdet utgör 75 procent av tröskelvärdet, eller

2. ökningstakten hos trenden och möjligheten att vända trenden är sådana att en högre procentandel ändå skulle innebära att åtgärder så kostnadseffektivt som möjligt skulle kunna förebygga eller åtminstone i görligaste mån mildra varje miljömässigt betydande skadlig förändring i grundvattenkvaliteten. En sådan högre procentandel får inte försena eller försvåra möjligheten att bibehålla miljökvalitetsnormen.

Vid fastställande av vända trend-värden ska vid behov hänsyn tas till kraven i förordningen om miljöhänsyn i jordbruket (1998:915).

Bestämmelserna motsvarar 9 och 10 §§ samt bilaga 4 i SGU-FS 2013:2.

I de nya föreskrifterna är begreppet ”utgångspunkt för att vända uppåtgående trend” ersatt med begreppet ”vända trend-värde”. Detta för att tydligare beskriva att begreppet syftar till en viss koncentration av en parameter.

Vända trend-värden ska fastställas specifikt med beaktande av mänsklig verksamhet, miljökonsekvenser och åtgärdernas resultat och endast beslutas för sådana förekomster där föroreningshalterna riskerar att medföra otillfredsställande status. Därför stryks tabellen med generella förslag på koncentrationer för vända trend-värde som finns i gällande föreskrifter (SGU-FS 2013:2). Enligt grundvattendirektivet är huvudregeln att vända trend-värdet utgör 75 procent av tröskelvärdet, vilket förtydligas i de nya föreskrifterna. De tidigare mycket lägre procentandelarna av riktvärdet för ”utgångspunkt för att vända uppåtgående trend” motiverades av att riktvärdena var höga, riskbedömningen mycket osäker och att miljökonsekvenser av vidtagna åtgärder kan dröja lång tid med fortsatt ökning föroreningskoncentrationer under tiden. Ett generellt sett högre procentvärde för vända trend-värdet i de nya föreskrifterna motiveras med att de nya föreslagna tröskelvärdena för flera ämnen har sänkts. Endast de parametrar som finns angivna i bilaga 3 ska få fastställda vända trend-värden.

8 § Vattenmyndigheten ska identifiera betydande och ihållande uppåtgående trender av förorenande ämnen eller indikatorer angivna i bilaga 3, tabell 1. Även betydande och ihållande uppåtgående trender som har brutits ska identifieras.

Bestämmelsen motsvarar 9 § SGU-FS 2013:2.

Enligt grundvattendirektivet ska betydande och ihållande trender identifieras och - med tillräckliga åtgärder - i god tid brytas med syfte att förhindra otillfredsställande status i en grundvattenförekomst. Betydande och ihållande innebär att trenden ska vara miljömässig och signifikant, det vill säga medföra risk för otillfredsställande status. När trenden är bruten ska det uppmärksammas.

”Uppåtgående trend” ska enligt gällande föreskrifter beslutas som en miljökvalitetsnorm, vilket har orsakat tolkningsproblem vid tillståndsprövningar och i tillsynssammanhang. Enligt de nya föreskrifterna fastställs inga normer för trender. Det kan behövas övergångsregler för att tydliggöra denna ändring.

I övrigt är bestämmelsen endast ändrad i syfte att underlätta förståelsen. I gällande föreskrifter SGU-FS 2013:2 utgör delar av bilaga 4 en beskrivning av hur uppåtgående trender ska identifieras. Denna beskrivning behöver ingå i vägledningen för föreskrifterna.

4 kap. Klassificering av status

Bestämmelserna om klassificering av status flyttas från föreskrifterna om *miljö kvalitetsnormer och statusklassificering för grundvatten* (SGU-FS 2013:2) till de nya föreskrifterna om *kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten* (SGU-FS 2022:X). Eftersom nulägesanalyser av grundvattnets kvalitet och kvantitet är en del av riskbedömningen är det lämpligt att bestämmelser om klassificering av status beskrivs i dessa föreskrifter.

1 § Vattenmyndigheten ska som en del av den fördjupade kartläggningen enligt 3 kap. klassificera kemisk grundvattenstatus och kvantitativ status för samtliga grundvattenförekomster i syfte att beskriva grundvattnets tillstånd, för att utvärdera effekter av beslutade åtgärder samt till stöd för fastställande av miljö kvalitetsnormer.

Bestämmelsen motsvarar 11 § SGU-FS 2013:2.

I nu gällande föreskrifter avser begreppet status endast en utvärdering och uppföljning av utfört åtgärdsarbete. Enligt det nya förslaget inkluderar klassificering av status också en nulägesanalys av grundvattenmiljön. Definitionen avses då bli samordnad med definitionen för ytvatten. En grundvattenförekomsts status utgör också ett av underlagen för beslut om miljö kvalitetsnormen, särskilt vid beslut om förlängd tidsfrist eller mindre stränga krav.

2 § En grundvattenförekomst har god kemisk grundvattenstatus alternativt god kvantitativ status om den efter genomförd riskbedömning enligt 3 kap. 1–3 §§ bedömts att utan risk att kunna bibehålla god kemisk grundvattenstatus respektive god kvantitativ status.

Bestämmelsen motsvarar 12 § SGU-FS 2013:2.

I de nya föreskrifterna förtydligas den förenklade kartlägningsprocessen för de grundvattenförekomster som saknar betydande påverkanskällor och som därmed bedöms kunna bibehålla god status. Årtal för när grundvattenförekomsten senast skulle ha uppnått god status (2021 i nu gällande föreskrift) är borttaget, då det inte är relevant att ange årtal för en grundvattenförekomsts status.

Kemisk grundvattenstatus

3 § Om uppmätta koncentrationer av ett förorenande ämne eller indikator inte överstiger det tröskelvärde som fastställts enligt 3 kap. 4 § har det förorenande ämnet eller indikatorn god kemisk grundvattenstatus.

Om alla förorenande ämnen och indikatorer har god kemisk grundvattenstatus har grundvattenförekomsten god kemisk grundvattenstatus.

4 § Även om ett tröskelvärde enligt 3 kap. 4 § överskrids i en eller flera övervakningspunkter har det förorenande ämnet eller indikatorn god kemisk grundvattenstatus om det är möjligt att visa att överskridandet

1. endast omfattar en mindre och avgränsad del av grundvattenförekomsten,
2. inte begränsar möjligheten till nuvarande eller potentiell legitim användning av grundvattnet,
3. inte leder till att en miljö kvalitetsnorm i en ansluten ytvattenförekomst inte kan uppnås eller till någon betydande sänkning av statusen i sådana ytvattenförekomster,
4. inte leder till någon betydande skada på skyddsvärda grundvattenberoende terrestra ekosystem,
5. inte visar på inträngning av saltvatten eller annan förorening i grundvattenförekomsten, och
6. krav för övriga grundvattenberoende skyddade områden är uppfyllda.

Om någon av de ovanstående sex punkterna inte uppfylls har det förorenande ämnet eller indikatorn otillfredsställande kemisk grundvattenstatus. Om något förorenande ämne eller indikator har otillfredsställande kemisk grundvattenstatus har grundvattenförekomsten otillfredsställande kemisk grundvattenstatus.

Bestämmelsen motsvarar 14 § SGU-FS 2013:2.

Den nya föreskriften förtydligar att en grundvattenförekomst anses ha god kemisk grundvattenstatus om koncentrationerna av förorenande ämnen eller indikatorer är under tröskelvärden (tidigare riktvärden).

En förekomst kan både i nu gällande föreskrifter och i nya föreskrifter under vissa förutsättningar ha god kemisk status även om det finns områden där beslutade tröskelvärden överskrids. Bestämmelsen har förtydligats genom att de förutsättningar som ändå måste vara uppfyllda preciseras i en utförligare punktlista, vars innehåll motsvarar artikel 4. 2 c grundvattendirektivet. Den nya föreskriften förtydligar också hur status för enskilda parametrar ska vägas samman till kemisk status för grundvattenförekomsten.

Kvantitativ status

5 § En grundvattenförekomst har god kvantitativ status när grundvattennivån är sådan att den

1. inte påverkas till följd av att det långsiktiga uttaget överskrider den tillgängliga grundvattenresursen,
2. inte kan leda till att en miljökvalitetsnorm i en ansluten ytvattenförekomst inte kan uppnås eller till någon betydande sänkning av statusen i sådana ytvattenförekomster,
3. inte kan leda till någon som helst betydande skada på skyddsvärda grundvattenberoende terrestra ekosystem, och
4. inte ens inom ett begränsat område ger upphov till förändringar i strömningsriktningen som kan leda till inträngning av saltvatten eller annan förorening.

Om någon av de ovanstående fyra kvantitativa kvalitetsfaktorerna inte uppfylls har den kvantitativa kvalitetsfaktorn otillfredsställande kvantitativ status. Om någon av de kvantitativa kvalitetsfaktorerna har otillfredsställande kvantitativ status har grundvattenförekomsten otillfredsställande kvantitativa status.

Bestämmelsen motsvarar 13 § i SGU-FS 2013:2.

Bedömningen av kvantitativ status förtydligas genom att i de nya föreskrifterna delas upp i fyra kvantitativa kvalitetsfaktorer. De kvantitativa kvalitetsfaktorerna följer av definitionen av kvantitativ status i 2.1.2 i bilaga V i vattendirektivet och samtliga behöver utredas för grundvattenförekomstens kvantitativa status ska kunna klassificeras. Kvalitetsfaktorerna har tidigare indirekt klassificerats utifrån gällande föreskrifters krav på underlag för klassificering av övergripande kvantitativ status. Paragrafen har kompletterats med information om hur status för kvalitetsfaktorerna ska vägas samman till kvantitativ status för grundvattenförekomsten.

6 § Klassificering av kemisk grundvattenstatus och kvantitativ status ska baseras på de mätningar som utförs i övervakningsprogram enligt 5–22 §§ SGU:s föreskrifter (SGU-FS 2014:1) om övervakning av grundvatten. Vid behov ska resultat från grupperingen enligt 2 kap. 3 § användas.

Bestämmelsen motsvarar 15 § SGU-FS 2013:2.

Bestämmelsen har endast justerats språkligt och det innebär ingen ändring i sak.

7 § Om det inte är möjligt eller lämpligt att tillämpa 6 § ska vattenmyndigheten göra en expertbedömning av kemisk grundvattenstatus eller kvantitativ status. En expertbedömning ska göras då mätningar som behövs för klassificering av status saknas, om information inhämtats på annat sätt än det som anges i 6 §, eller om resultatet av klassificeringen av status enligt 3–5 §§ inte är rimligt eller har hög osäkerhet. En expertbedömning ska göras utifrån information från inledande och fördjupad kartläggning.
En expertbedömning kan resultera i att en grundvattenförekomst har god eller otillfredsställande kemisk grundvattenstatus samt god eller otillfredsställande kvantitativ status.

Bestämmelsen motsvarar 16 § i SGU-FS 2013:2.

Bestämmelsen anger när en expertbedömning ska användas. Ett förtydligande har lagts till som innebär att även information som inhämtats på annat sätt än genom övervakningsprogram kan användas för expertbedömningar vid klassificering av status. Någon ändring i sak är inte avsedd.

8 § Vattenmyndigheten ska bedöma tillförlitligheten på status vid klassificering av

1. kemisk grundvattenstatus för förorenande ämnen eller indikatorer,
2. kemisk grundvattenstatus för grundvattenförekomsten,
3. kvantitativ status för kvantitativa kvalitetsfaktorer, och
4. kvantitativ status för grundvattenförekomsten.

Paragrafen är ny.

Ett krav på bedömning av tillförlitligheten vid klassificering av status är tillagt till de nya föreskrifterna. Idag framgår detta endast av SGU:s vägledning. Tillförlitligheten för klassificerad status är ett rapporteringskrav och bedömning av tillförlitligheten utförs redan av vattenmyndigheterna. Införandet av bestämmelsen innebär därmed ingen praktisk förändring.

5 kap. Ekonomisk analys

1 § Vattenmyndigheten ska göra en ekonomisk analys av vattenanvändningen för varje vattendistrikt enligt 3 kap. 1 § 3 vattenförvaltningsförordningen (2004:660).

Bestämmelsen motsvarar 12 § SGU-FS 2013:1.

Ingen ändring har gjorts. Bestämmelsen behöver utvecklas i vägledningen.

6 kap. Redovisning

Bestämmelserna i kapitlet 1–12 §§ motsvarar 14 § SGU-FS 2013:1 samt 17 och 18 §§ SGU-FS 2013:2.

I de nya föreskrifterna är kapitlet om redovisning utvidgat för att förtydliga hur den framtagna informationen om varje grundvattenförekomst ska dokumenteras. En tydlig dokumentation om den information som använts för kartläggning, riskbedömning och vid klassificeringen av status behövs för att uppfylla kraven inom rapporteringen till EU och för att kunna utvärdera och använda uppgifterna vid tillståndsansökningar och tillsyn i syfte att följa beslutade miljökvalitetsnormer. Det finns också behov av att kunna följa utvecklingen av vattenförvaltningsarbetet mellan förvaltningscyklerna.

Skrivningarna innebär inte ökade krav jämfört med nuvarande bestämmelser (föreskrifter och rapporteringskrav), men det kan finnas behov av att tillse att systemet för kontinuerlig och fortlöpande kunskapsinhämtning förbättras. Vägledningarna kommer att beskriva processen mer i detalj.

SGU:S FÖRESKRIFTER OM MILJÖKVALITETSNORMER FÖR GRUNDVATTEN (SGU-FS 2022:Y)

De nya föreskrifterna inkluderar enbart bestämmelser om fastställande av miljökvalitetsnormer. Föreskrifterna förtydligar bestämmelserna i vattenförvaltningsförordningen och avsikten är att de ska harmonisera med bestämmelserna för ytvattenförekomster som återfinns i Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2019:25).

1 KAP. ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Tillämpningsområde

1 § Dessa föreskrifter ska tillämpas då vattenmyndigheten fastställer miljökvalitetsnormer för grundvattenförekomster inklusive undantag och redovisar sådana uppgifter enligt 4 kap. och 9 kap. 2 § vattenförvaltningsförordningen (2004:660).

Bestämmelsen motsvarar 1 § SGU-FS 2013:2.

Tillämpningsområdet är justerat och utifrån nya föreskriftens innehåll.

Ord och uttryck i föreskrifterna

2 § Termer och uttryck som används i dessa föreskrifter har samma betydelse som i vattenförvaltningsförordningen (2004:660) och SGU:s föreskrifter (SGU-FS 2022:X) om kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten.

Bestämmelsen motsvarar 2 och 3 §§ SGU-FS 2013:2.

Ord och begrepp som är definierade i den nu gällande föreskriften om *miljökvalitetsnormer och statusklassificering för grundvatten* (SGU-FS 2013:2) men som ska användas inom *kartläggning, riskbedömning klassificering av status för grundvatten* (SGU-FS 2022:X) är flyttade till de föreskrifterna och vid behov har begreppen justerats. Begrepp som finns i nu gällande föreskrifter, men som nu utgått, presenteras i tabell 2. Det finns inga ord och uttryck som behöver förklaras särskilt i dessa föreskrifter. Ord och uttryck som används definieras i föreskrifterna om *kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten* (SGU-FS 2022:X) samt i vattenförvaltningsförordningen.

Tabell 2. Ändringar i ord och uttryck.

Begrepp i gällande föreskrifter SGU-FS 2013:2	Begrepp i nya föreskrifterna om miljökvalitetsnormer SGU-FS 2022:Y	Förklaring
expertbedömning	saknas	Ingår i föreskrifter för kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten
grundvattenbildning	saknas	Vedertaget begrepp som inte behöver förklaras
naturgivna förutsättningar	saknas	Vedertaget begrepp som inte behöver förklaras

referensvärde	saknas	Ersätts i föreskrifter för kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten med bakgrundsvärde, som finns definierat i grundvattendirektivet
riktvärde för grundvatten	saknas	Ersätts i föreskrifter för kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten med tröskelvärde, som finns definierat i grundvattendirektivet
utgångspunkt för att vända trend	saknas	Ersätts i föreskrifter för kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten med begreppet vända trend-värde, som definieras.

2 kap. Miljökvalitetsnormer

Föreskrifterna utgör huvudsakligen förtydliganden av bestämmelser i vattenförvaltningsförordningen.

1 § Vattenmyndigheten ska fastställa miljökvalitetsnormer för grundvattenförekomster baserat på information framtagen enligt SGUs föreskrifter (SGU-FS 2022:X) om kartläggning, riskbedömning och klassificering av status för grundvatten.

Bestämmelsen är ny. Då den nu gällande föreskriften SGU-FS 2013:2 omfattar både normsättning och klassificering av status behövs inte underlag för beslut om miljökvalitetsnorm specificeras i samma utsträckning jämfört med den nya föreskriften, som enbart innehåller bestämmelser om miljökvalitetsnormer.

2 § Vattenmyndigheten ska fastställa miljökvalitetsnormer för grundvattenförekomster till god kemisk grundvattenstatus och till god kvantitativ status med beaktande av vad som följer av 4 kap. 6, 7, 9, 10 och 14 §§ vattenförvaltningsförordningen (2004:660).

Vattenmyndigheten ska fastställa miljökvalitetsnormer för grundvattenförekomster som helt eller delvis utgör eller påverkar skyddade områden enligt 4 kap. 6 § vattenförvaltningsförordningen (2004:660) så att bestämmelserna för respektive skyddat område uppfylls.

Bestämmelsen motsvarar 4 § SGU-FS 2013:2.

I de nya föreskrifterna tydliggörs att miljökvalitetsnormer inom vattenförvaltningen används för att visa vilken status som ska uppnås i en förekomst och vid vilken tidpunkt. Den reviderade normsättningen förtydligar att försämringsförbudet omfattar samtliga grundvattenförekomster och harmoniserar beslutsprocessen för yt- respektive grundvattenförekomster.

De nya föreskrifterna förtydligar också kravet enligt 4 kap. 6 § vattenförvaltningsförordningen att miljökvalitetsnormen ska beslutas så att bestämmelser för ett skyddade område kan följas.

3 § För grundvattenförekomster med otillfredsställande kemisk grundvattenstatus eller otillfredsställande kvantitativ status ska vattenmyndigheten utreda om undantag enligt 4 kap. 9 och 10 §§ vattenförvaltningsförordningen (2004:660) kan tillämpas.

Vattenmyndigheten ska först utreda om undantag om förlängd tidsfrist enligt 4 kap. 9 § vattenförvaltningsförordningen (2004:660) kan tillämpas. Därefter ska vattenmyndigheten utreda om undantag i form av mindre stränga kvalitetskrav enligt 4 kap. 10 § vattenförvaltningsförordningen (2004:660) kan tillämpas.

Bestämmelserna saknar motsvarighet i nu gällande föreskrifter.

Bestämmelserna är i huvudsak upplysningsparagrafer om att regler gällande undantag finns i vattenförvaltningsförordningen. I föreskrifterna anges dock att undantag i form av förlängd tidsfrist ska utredas och tillämpas före eventuella undantag i form av mindre stränga krav. Stöd för detta arbetssätt finns i CIS Nr 20². Det är också rimligt då en förlängd tidsfrist endast innebär att uppnåendet av målsättningen skjuts fram, vilket är en mindre inskränkning än att målnivån justeras till en lägre nivå.

Enligt 4 kap 10 § vattenförvaltningsförordningen (2004:660) kan tidsundantag efter 2027 endast tillåtas i form av naturlig återhämtning efter utförda åtgärder.

4 § Vattenmyndigheten ska ompröva miljökvalitetsnormer vid behov, samt i varje förvaltningscykel.

Bestämmelsen motsvarar och kompletterar innehållet i 8 § SGU-FS 2013:2.

Att miljökvalitetsnormer vid behov ska omprövas följer av 5 kap. 2 § miljöbalken. Samtliga beslutade miljökvalitetsnormer ska också ses över och omprövas i varje förvaltningscykel, i syfte att tillse att besluten bygger på så uppdaterad information som möjligt.

5 § För de grundvattenförekomster där en verksamhet eller åtgärd tillåtits enligt 4 kap. 11 § vattenförvaltningsförordningen (2004:660) ska vattenmyndigheten, efter att miljökonsekvenser av den tillåtna verksamheten eller åtgärden har konstaterats i grundvattenförekomsten, ompröva miljökvalitetsnormerna.

Bestämmelsen är ny.

Undantag från kravet på god vattenstatus för nya verksamheter eller åtgärder ska inte fastställas förrän miljökonsekvenser har uppstått. Detta för att inte i förtid döma ut en vattenförekomst, om det trots föregående utredningar som visar på miljöpåverkan inte skulle uppstå miljökonsekvenser.

3 kap. Redovisning

Bestämmelserna motsvarar 17 § SGU-FS 2013:2.

I de nya föreskrifterna är kapitlet om redovisning förtydligt med hur den framtagna informationen om varje grundvattenförekomst ska dokumenteras. En tydlig dokumentation behövs för att uppfylla krav inom rapporteringen till EU och för att kunna utvärdera och använda uppgifterna vid tillståndsansökningar och tillsyn i syfte att kunna följa beslutade miljökvalitetsnormer. Det finns också behov av att kunna följa utvecklingen av vattenförvaltningsarbetet mellan förvaltningscyklerna.

² Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) Guidance Document No. 20, Guidance Document on Exemptions to the Environmental Objectives, s. 18 ff.

Bestämmelserna innebär inte ökade krav jämfört med nuvarande bestämmelser (föreskrifter och rapporteringskrav).